

Oud-bisschop Harrie Smeets (63) overleden: Limburg verliest een inspirerende kerkherder

BRON: dagblad De Limburger van 20 december 2023 door Serge Sekhuis

© John Peters

Roermond -

Ruim twee jaar vocht bisschop Harrie Smeets tegen een tumor in zijn hoofd. Woensdag nam hij op 63-jarige leeftijd afscheid van het aardse bestaan. Limburg verliest in hem een warm mensenmens en een alom geliefde, inspirerende kerkherder.

Begin april, vlak voor Pasen, sprak hij voor het laatst uitgebreid met *De Limburger*. Enkele weken eerder had hij besloten te stoppen met de chemo en bestralingen die de groei van zijn hersentumor sinds de zomer van 2021 hadden geremd. De bisschop kon – na de vondst van een tweede gezwel – nog kiezen voor een experimentele behandeling, maar „ik vind het genoeg zo”.

Tweeënhalf jaar lang vocht monseigneur Smeets zijn ongelijke strijd tegen kanker. In rust en gelatenheid, met een groot Godsvertrouwen. „Mij geschiede naar Uw woord”, legde hij uit aan wie zich over die kalmte verwonderde; verwijzend naar de reactie van Maria als de engel haar de boodschap brengt van Jezus’ geboorte.

© John Peters

„Er is me al zoveel meer tijd gegeven dan verwacht”, klonk het in april dankbaar. „Wie had gedacht dat ik nog twee keer Kerstmis en Pasen mocht vieren? Ik niet.” Een leven in ‘blessuretijd’ waarin hij zijn dertigjarig priesterjubileum vierde en nog naar Rome reisde. Met alle Nederlandse bisschoppen op ad liminabezoek bij paus Franciscus. Die stak Smeets persoonlijk een hart onder de riem.

De tumor bracht de bisschop in een rolstoel. Beetje bij beetje slokte de kanker steeds meer van zijn kracht op. Zijn stem werd brozer, de volzinnen van weleer korter. Toch bleef hij nog lang aan het werk. „Het ligt niet in mijn aard om een opdracht niet af te maken”, zei Smeets er zelf over. Hij wilde „het stukje leven dat ik nog heb zinvol besteden, de voldoening dat ik dingen heb gedaan die voor dit bisdom van belang zijn.” Alles goed achterlaten voor zijn opvolger.

Leraar

Hendrikus Marie Gerardus Smeets wordt geboren op 22 oktober 1960. Hij groeit op in Born en kiest pas na het afronden van een studie Nederlands voor het priesterschap. Smeets is 25 als hij zich bij het grootseminarie Rolduc meldt. „Voor de klas of achter het altaar: in beide gevallen wil je mensen iets meegeven. Iets leren. Als priester én leraar geef je jezelf aan anderen.”

Na zijn wijding in 1992 door bisschop Gijsen werkt hij als kapelaan in Weert-Boshoven en Wessems. Zes jaar is hij vervolgens pastoor in diverse parochies in Maastricht. In 2004 wordt hij benoemd als deken van Venray. Daar zal hij tot zijn bisschopsbenoeming in oktober 2018 blijven.

De reacties op de keuze van het kapittel – het adviesorgaan van het bisdom dat een nieuwe bisschop voordraagt in Rome – zijn eensluidend enthousiast. Smeets wordt geprezen als bewogen, betrokken en benaderbaar. Een invoelend mensenmens. Een verbinder. Een kerkherder zoals paus Franciscus die graag ziet: iemand die ‘naar zijn schapen ruikt’. Een bisschop die de nieuwe tijd verstaat, thuis is op sociale media. Daarbij staat hij bekend als een man met humor en relativiseringsvermogen. Terwijl Venray, waar de gelovigen hem op handen dragen, treurt om zijn vertrek, spoelt er een golf van hoop door het bisdom.

Nuchterheid

„Het is nogal onwerkelijk allemaal. Ik zat hier niet op te wachten. Bisschop worden, dat wil niemand. Omdat je weet wat er op je afkomt: vooral problemen. Maar als je wordt gevraagd, zeg je geen nee.” Zijn eerste eigen reactie tekent Smeets’ nuchterheid. Hij ziet „hoge bergen werk” die verzet moeten worden, maar „als je dat schep voor schep doet, kom je een heel eind. Ik ben een opgewekt mens.”

Op 8 december 2018 wordt hij gewijd als 24ste bisschop van Roermond. De verwachtingen zijn hooggespannen. „Als ik dat maar allemaal kan waarmaken”, reageert Smeets. In eerste instantie zet hij op veel punten het beleid van zijn voorganger Frans Wiertz voort. De uitdagingen blijven voor de nieuwe bisschop hetzelfde. Door de aanhoudende ontkerkelijking is de financiële positie van de rooms-katholieke kerk in Limburg de laatste jaren steeds penibeler geworden. De kerk vergrijsst. Jongeren haken af en meer kerksluitingen zijn onontkoombaar. Negen op de tien parochies schrijven inmiddels rode cijfers.

„Onze kerk zal kleiner worden, zoals in het begin. Maar Gods boodschap is voor alle tijden. Zo blijft er altijd hoop, daar zorgt Hij voor.” Die hoop ziet Smeets in kleine dingen. Projecten waarin mensen naar elkaar omzien. Goed doen, doet ook jezelf goed. De mens is ongeneeslijk religieus”, zo stelt hij zichzelf gerust. Versoepeling van het celibaat, volgens sommigen een deel van de oplossing voor de leegloop, die discussie laat de nieuwe Limburgse kerkherder (nog) aan zich voorbijgaan. Te gevoelig.

Snijden

Erop rekenend dat hij zeker tot zijn 75ste in functie zal blijven, besteedt Smeets zijn eerste jaar aan een kennismakingstocht langs de dertien dekenaten van het bisdom. Maar de realiteit haalt hem in. Nog voor 2019 voorbij is, maakt hij bekend dat het bisdom flink moet snijden in zijn personeelsbestand. Een kwart van alle banen gaat verloren, diensten worden geschrapt en de behuizing moet krappere. Het eigen bisschopshuis in Roermond gaat in de verkoop.

In 2020 verschijnt zijn nader uitgewerkte toekomstplan. 'Efficiency' is daarin een belangrijk woord en 'terug naar de basis' het doel. Om de werkdruk van het krimpende priesterkorps te verlichten en hen minder tijd te laten verspillen aan vergaderen, moeten de driehonderd parochies in Limburg samensmelten tot vijftig federaties, met elk één bestuur, één pastoraal team en één huishoudboekje. De bisschop vraagt ook een offer aan de gelovigen: als zij willen dat hun kerk behouden blijft, dan moeten ze de beurs trekken. Net als bij de voetbalclub. „Die is ook niet gratis, en dat vinden we wél normaal.”

Eind mei 2021 wordt bisschop Smeets thuis onwel. Artsen denken eerst aan een herseninfarct, maar het blijkt een al flink volgroeide tumor. Op volledige genezing hoeft niet te worden gerekend, zo krijgt de monseigneur te horen. Hij heeft uitvalverschijnselen en vreest blind te worden.

Lourdes

Het nieuws slaat in kerkelijk Limburg in als een bom. Er volgen meerdere chemokuren en bestralingen, die Smeets weer wat doen opkrabbelen. Hij reist met zijn familie naar Lourdes. Die pelgrimage doet hem goed, maar een wonder blijft uit.

De bisschop neemt in de eerste maanden van dit jaar op eigen wijze afscheid van alle geloofsgenoten. Ieder weekend woont hij in een kerk ergens in Limburg de heilige mis bij. Op 1 juli doet hij dat voor het laatst, bij de eucharistieviering aan de vooravond van het OLS in Born. Zes dagen later verspreidt het bisdom een persoonlijke brief, waarin Smeets schrijft dat 'mijn krachten zijn uitgeput: het is op'. De bisschopszetel wordt 'verhinderd' verklaard.

Op 10 augustus volgt het bericht dat de paus zijn ontslagaanvraag heeft geaccepteerd. Precies vier jaar en tien maanden na zijn benoeming. Daarmee is de bisschopszetel vacant en begint direct ook de zoektocht naar een opvolger. Die duurde na het terugtreden van mgr. Wiertz een jaar. Het kapittel heeft intussen zijn 'terna' – een geheim lijstje met drie kandidaten – naar de nuntius en de bisschoppenconferentie gestuurd. Zij kunnen hier nog namen aan toevoegen voordat uiteindelijk Rome – lees: de paus zelf – de knoop doorhakt.

Begin april vertrouwt Harrie Smeets *De Limburger* toe niet bang te zijn voor het einde. „De dood is immers slechts een drempel, een stap op weg naar eeuwig leven bij Hem.” In antwoord op de vraag hoe hij graag wil worden herinnerd, toont hij de bescheidenheid die hem mede zo bemind maakt. „In Gods naam mensen liefhebben, luidt de wapenspreuk die ik heb gekozen: ik hoop dat ik dat een beetje heb kunnen doen, dan is het voor mij goed.”

BRON: dagblad De Limburger van 20 december 2023 door Serge Sekhuis